

Webinar: De rol van bodemenergie in de gemeentelijke energietransitie

Regierol van de gemeente (Wgiw & Wcw)

Elise Noordhoek, advocaat AKD



Wetgeving warmtetransitie

Twee nieuwe wetten:

- Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (**Wgiw**) → Omgevingswet
 - Verwachte inwerkingtreding: 1 juli 2026
 - Bgiw: voorgehangen
- Wet collectieve warmte (**Wcw**) → vervangt Warmtewet
 - Deels in werking getreden, overige: 1 januari 2027
 - Bcw: UHT-versie



Wgiw: warmteprogramma

- Verplicht programma, deadline: 31 december 2027
 - *gericht op een doelmatige en voor eigenaren en gebruikers haalbare en betaalbare verduurzaming van de warmtevoorziening van bestaande gebouwen (en, voor zover op dezelfde locatie milieubelastende activiteiten worden verricht, de energievoorziening voor die milieubelastende activiteiten)*
- Bevoegdheid college, ziet op hele gemeente
- Inhoud (10 jaar vooruit kijken):
 - Waar kan warmtetransitiegebied worden aangewezen?
 - Welk alternatief voor gas? → vraag en aanbod energiebronnen
 - Isolatie van gebouwen / indicatieve warmtebehoefte
- Aandachtspunten procedure:
 - Participatie verplicht
 - Mogelijk een plan-m.e.r.-plicht
 - UOV: ter inzage leggen, een ieder kan zienswijzen indienen
 - Geen beroep mogelijk

Wgiw: aanwijsbevoegdheid

- Wijziging omgevingsplan: warmtetransitiegebied aanwijzen (=gebied dat van het gas af gaat)
- Bevoegdheid gemeenteraad
- Aandachtspunten:
 - Kan alleen als dit in warmteprogramma is voorzien.
 - Toebedachte alternatieve energie-infrastructuur aan warmtetransitiegebied.
- Waarborgen:
 - Betaalbaarheid;
 - Financiële haalbaarheid; en
 - Laagste nationale kosten.
- Termijn: richtlijn = 8 jaar.

Doelen Wcw

- Klein- en grootverbruikers (beter) te **beschermen** door verdergaande bescherming /strakkere taken & verplichtingen van warmtebedrijf.
- De **regiefunctie van gemeenten verankeren** (deel in Wcw, deel in Omgevingswet).
- **Verduurzaming** van collectieve warmtesystemen afdwingen → afbouwpad in Besluit collectieve warmte
- Transparante en **kostengebaseerde tariefsystematiek**



Hoofdrolspelers Wcw

Vier hoofdrolspelers

1. Warmtebedrijf
 2. (Klein- en groot-)verbruiker
 3. Gemeente: regisseur & toezichthouder
 4. ACM: toezichthouder taken & verplichtingen warmtebedrijf, tariefregulering
- **Provincie:** afstemming beleidsdocumenten, besluiten naar 'eigen GS', coördinatie bij grensoverschrijdende kavels en in extreme gevallen: bestuurlijk toezicht.
 - **Netwerkbedrijven:** mogen meedoen in aangewezen warmtebedrijf en warmteservicebedrijf



Regierol gemeente Wcw

- Regierol gemeente Wcw verankerd in art. 1.2 Wcw:
- **Verbod om warmte te transporteren en leveren**

Belangrijkste uitzonderingen:

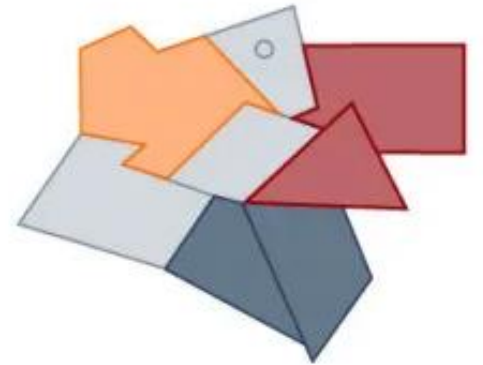
- Vaststellen warmtekavel & aanwijzen warmtebedrijf ('AW'/ hfst. 2 Wcw)
- Vrijstelling/ontheffing klein collectief warmtesysteem ('KCW'/ hfst. 3 Wcw)



Uitzondering 1: AW

Warmtekavel met aanwijzing

- Warmtekavel: B&W bepaalt omvang (art. 2.1 Wcw), moet aaneengesloten gebied zijn en kan $>$ of $<$ 1500 zijn. Bij $<$ 1500 motiveren waarom nodig voor efficiënte warmtetransitie.
- ‘Aangewezen warmtebedrijf’: **beperkte markt** (publieke zeggenschap (incl. netwerkbedrijven) of warmtegemeenschap) & **zwaarste regime** (Hfst. 2 Wcw)
- Exclusieve **rechten & plichten** voor 20-30 jaar
- Aangewezen warmtebedrijf is integraal verantwoordelijk en moet eigendom warmtenet hebben.



Uitzondering 2: KCW

Klein collectief warmtesysteem (≤ 1500 aansluitingen) met:

- Vrijstelling: buiten vastgesteld warmtekavel (art. 3.1 Wcw), van rechtswege na melding die aan eisen voldoet
- Ontheffing: binnen vastgesteld warmtekavel (art. 3.2 Wcw), aanvraag, bevoegdheid college
- Vrije markt & iets lichter regime (hfst. 3 Wcw)
- Vrijstelling geldt voor 30 jaar, ontheffing voor 20 tot 30 jaar

Andere uitzonderingen

- **Eigen systeem door verhuurder** of VvE aan huurders/leden met **vrijstelling** (buiten warmtekavel, art. 4.1 Wcw) of **onthefing** (binnen warmtekavel, art. 4.2 Wcw)
- Levering door verhuurder of VvE met één collectief warmtesysteem aan **max 20 ‘kleinverbruikers’**
- Levering met één collectief warmtesysteem aan **max 10 ‘kleinverbruikers’**
- **Doorlevering** van warmte (inkoop bij warmtebedrijf) door verhuurder of VvE
- Op perceel van **producent**
- Warmtelevering voor **industriële processen / productieprocessen**

Overgangsrecht

> 1500 aansluitingen: aanwijzing binnen 1 jaar na inwerkingtreding Wcw in geval van:

- overeenkomst met gemeente (bijv. concessie): afspraken gerespecteerd, voor zover niet in strijd met Wcw
- geen overeenkomst, wel al feitelijke levering
- geen overeenkomst of feitelijke levering, wel besluit op basis waarvan warmtenet mag worden aangelegd (bijv. oude AVOI-vergunningen voor leggen/licgen net)
- Aanbesteding al gestart, maar nog niet afgerond (strikte eisen aan afronding)
- Aansluitovereenkomsten (warmtebedrijf en gebouweigenaar)

≤ 1500 aansluitingen kunnen ontheffing aanvragen, op zelfde gronden.

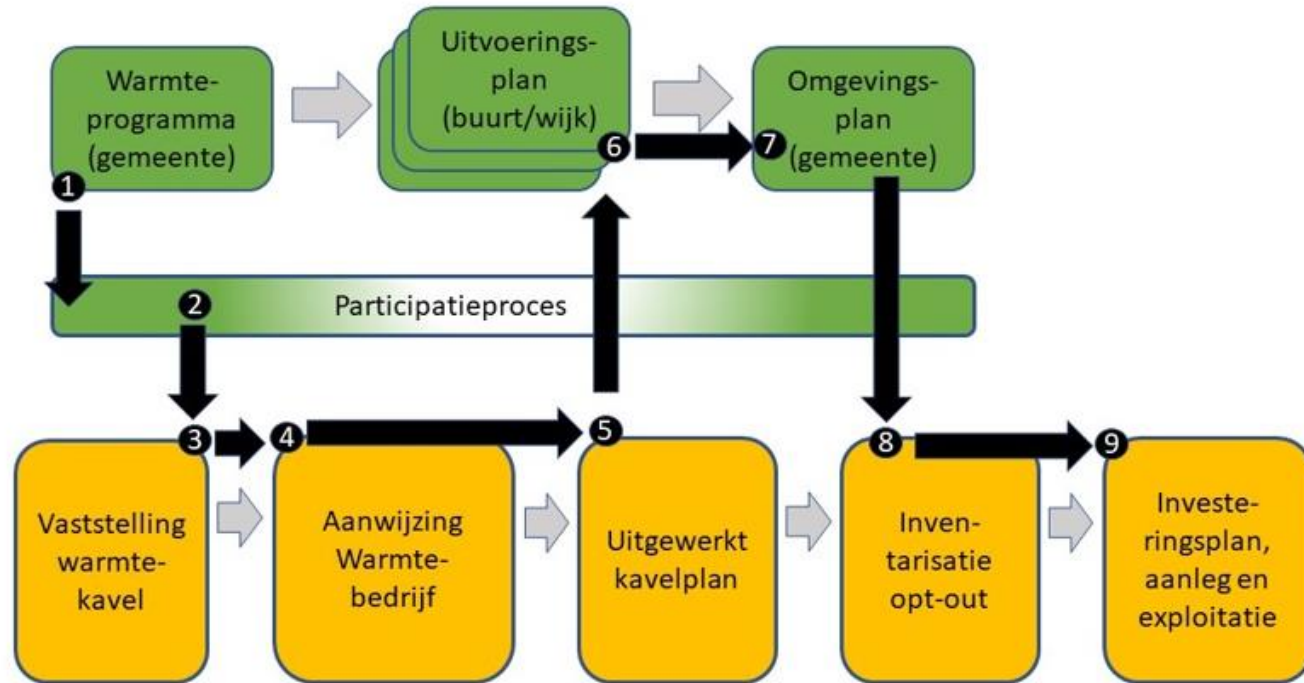
Samenvattend Wcw

Verbod op transport en levering van warmte

- Geen uitzondering? Transport & levering warmte = verboden
- Belangrijkste uitzonderingen:
 - Aanwijzing: collectieve warmtevoorziening in warmtekavel (+ of - 1500)
 - Ontheffing/vrijstelling: klein collectief warmtesysteem (≤ 1500)
- Hoe kun je deze belangrijkste uitzonderingen verkrijgen:
 - Na inwerkingtreding Wcw
 - Op grond van overgangsrecht



Samenloop Wgiw en Wcw



Groen = omgevingsrecht
(Wgiw)

Geel = Wcw

Kansen voor bodemenergie?

Wgiw:

- De voorbereiding van het warmteprogramma is de uitgelezen kans (en plicht?) om mogelijkheden van bodemenergie binnen de gemeente te onderzoeken?
Deadline warmteprogramma: eind 2027

Wcw:

- Bodemenergie biedt mogelijkheden voor zowel warmtekavels (> 1500 aansluitingen / publieke exploitant / warmtegemeenschap) als voor kleine collectieve warmtesystemen (\leq 1500 aansluitingen / private exploitant)?
- Bodemenergie biedt ook mogelijkheden bij < 10 aansluitingen, of bij levering door verhuurder of VvE?
→ zeer beperkte regulering



Vragen?



akd

Elise Noordhoek

enoordhoek@akd.nl

06 – 5261 5755

